

LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲJŲ TYRIMŲ TARNYBA

Vilniaus rajono savivaldybei

Susipažinti

Lietuvos Respublikos Seimo nariui
Kęstučiui Masiuliui

E. pristatymo informacinė sistema

ANTIKORUPCINIO VERTINIMO IŠVADA DĖL TEISĖS AKTŲ, REGLAMENTUOJANČIŲ LĖŠŲ, SKIRTŲ VILNIAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS VIETINĖS REIKŠMĖS KELIAMS IR GATVĖMS TIESTI, TAISYTI, PRIŽIŪRĖTI IR SAUGAUS EISMO SĄLYGOMS UŽTIKRINTI, NAUDOJIMO IR SKIRSTYMO TVARKĄ

2018 m. liepos 25 d. Nr. 4-01-5835

Vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 8 straipsnio nuostatomis, atsižvelgdami į Lietuvos Respublikos Seimo nario Kęstučio Masiulio 2018 m. birželio 25 d. raštą Nr. SN-S-279, Vilniaus rajono savivaldybės (toliau – Savivaldybė) interneto svetainėje skelbiamą informaciją bei kitus duomenis, savo iniciatyva atlikome teisės aktų, reglamentuojančių lėšų, skirtų Savivaldybės vietinės reikšmės keliams ir gatvėms tiesti, taisyti (remontuoti), prižiūrėti ir saugaus eismo sąlygoms užtikrinti, naudojimo ir skirstymo tvarką:

1) Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšų, skirtų savivaldybei vietinės reikšmės keliams ir gatvėms tiesti, taisyti (remontuoti), prižiūrėti ir saugaus eismo sąlygoms užtikrinti, naudojimo ir skirstymo tvarkos aprašo, patvirtinto Vilniaus rajono savivaldybės tarybos 2015 m. kovo 27 d. sprendimu Nr. T3-129 (toliau – Lėšų naudojimo ir skirstymo tvarkos aprašas);

2) Kelių ir gatvių įtraukimo į Vilniaus rajono savivaldybės vietinės reikšmės kelių ir gatvių sąrašą tvarkos aprašo, patvirtinto Vilniaus rajono savivaldybės tarybos 2018 m. vasario 20 d. sprendimu NR. T3-35 (toliau – Kelių ir gatvių įtraukimo aprašas);

3) Kelių ir gatvių įtraukimo į Vilniaus rajono savivaldybės vietinės reikšmės kelių ir gatvių sąrašą, komisijos darbo reglamento, patvirtinto Vilniaus rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2018 m. kovo 14 d. įsakymu Nr. A27(1)-569 (toliau – Komisijos darbo reglamentas);

4) Susisiekimo komunikacijų statybos, rekonstravimo ir remonto, dalyvaujant fiziniams ir juridiniams asmenims, tvarkos aprašo, patvirtinto Vilniaus rajono savivaldybės tarybos 2012 m. vasario 23 d. sprendimu Nr. T3-35 (toliau – Aprašas).

Siekdami didesnio sprendimų priėmimo procedūrų skaidrumo ir atsparumo korupcijai Savivaldybei atrenkant tvarkytinus ar tiestinus kelius, gerinant ryšių infrastruktūrą, teikiame žemiau esančias pastabas ir pasiūlymus.

1. Dėl Savivaldybės skelbiamos informacijos apie kelių priežiūrą

Savivaldybė skelbia nepakankamai duomenų, kaip atrenkami ir įgyvendinami finansuoti kelių remonto projektai.

Vilniaus rajono savivaldybės kelių tinklas yra vienas ilgiausių, vis dar nemažai neasfaltuotų kelių, todėl jų priežiūra ir tvarkymas reikalauja ypatingai daug dėmesio ir finansinių investicijų – kasmet tam skiriama keli milijonai eurų valstybės ir savivaldybės biudžetų lėšų. Todėl lėšų keliams remontuoti, prižiūrėti, tiesti skirstymas privalo būti itin racionalus, skaidrus ir viešas. Vis dėlto atlikus Savivaldybės viešai skelbiamos informacijos, susijusios su vietinės reikšmės kelių ir gatvių tvarkymu bei priežiūra, analizę nustatyta, kad Savivaldybė skelbia nepakankamai duomenų, kaip atrenkami ir įgyvendinami finansuoti projektai, nepakankamai viešos ir atliktų darbų ataskaitos. Tokia situacija yra ydinga antikorupciniu požiūriu.

Savivaldybės interneto svetainėje nurodyta, kad per 2017 m. iš kelių priežiūros ir plėtros programos, biudžeto bei fizinių ir juridinių asmenų lėšų atnaujinta 4,9 km esamos asfaltbetonio dangos, naujai išasfaltuota 25,2 km žvyrkelių, atlikti duobių asfaltavimo, žvyrkelių tiesimo bei atnaujinimo darbai. 2017 m. bendra investicija keliams siekė beveik 3,8 mln. eurų¹.

Savivaldybės tinklalapyje yra viešinami duomenys² apie Kelių programos finansavimo lėšų paskirstymą pagal seniūnijas vietiniams keliams ir gatvėms tiesti, taisyti (remontuoti), prižiūrėti ir saugaus eismo sąlygoms užtikrinti, taip pat – objektų, kuriems skirtos tos lėšos, sąrašas, patvirtintas Savivaldybės tarybos 2017 m. rugsėjo 22 d. sprendimu Nr. T3-368³.

Iš viso pagal šią programą 2017 m. skirta 2 750 500 eurų. Daugiausiai lėšų skirta Nemėžio seniūnijai – 187 600 EUR (kelių ilgis – 122,8 km, gyventojų skaičius – 9 453), Zujūnų seniūnijai – 164 800 EUR (kelių ilgis – 133,0 km, gyventojų skaičius – 7 335) ir Avižienių seniūnijai – 163 500 EUR (kelių ilgis – 84,6 km, gyventojų skaičius – 9 113), mažiausiai: Medininkų seniūnijai – 57 400 EUR (kelių ilgis – 79,7 km, gyventojų skaičius – 1 264), Dūkštų seniūnijai – 61 900 EUR (kelių ilgis – 71,9 km, gyventojų skaičius – 1 905) ir Buivydžių seniūnijai – 62 300 EUR (kelių ilgis – 94,6 km, gyventojų skaičius – 1 059)⁴.

¹ Prieiga per internetą: <https://www.vrsa.lt/go.php/lit/IMG/7436/1>

² Prieiga per internetą: <http://web.vrsa.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=11813>

³ Prieiga internete: <http://web.vrsa.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=11814>

⁴ Taip pat pasiskirstė ir daugiausiai bei mažiausiai lėšų 2018 m. gavusios savivaldybės (tik sumos – kiek didesnės).

Pažymėtina, kad:

1) gatvių ir kelių, kuriems tvarkyti skirtos Kelių programos lėšos, sąrašas ne visais atvejais yra pakankamai išsamus. Pavyzdžiui, aukščiau minėtuose sąrašuose nurodyta, kad be konkrečių gatvių ir kelių – su pavadinimais ir identifikaciniais numeriais – sąrašo, kai kurioms seniūnijoms (Avižienių, Bezdonių, Juodšilių, Kalvelių, Lavoriškių, Maišiagalos, Marijampolio, Mickūnų, Nemenčinės miesto, Nemėžio, Paberžės, Pagirių, Rudaminos, Rukainių, Šatrininkų, Zujūnų) lėšos skirtinos ir, pavyzdžiui, *vietinės reikšmės kelių ir gatvių su asfaltbetonio danga ir vietinės reikšmės kelių ir gatvių su žvyro danga (po keliasdešimt kilometrų ilgio) priežiūrai*, tačiau tikslūs tvarkytini objektai ir darbų apimtys nenurodyti;

2) Savivaldybė neskelbia priimtų motyvuotų sprendimų, protokolų ar kitų susijusių dokumentų, kuriems keliams ir gatvėms, be nurodytų sąrašų, taip pat buvo skirta Kelių programos lėšų⁵. Taip pat nėra viešinama išsamių duomenų, susijusių su Savivaldybės lėšų keliams ir gatvėms priežiūrei skirstymu;

3) Savivaldybės 2017 m. veiklos ataskaitoje⁶ nepateikiama išsamių duomenų apie kelių priežiūrą. Ataskaitoje nurodyta *2017 m. pagal kelių priežiūros ir plėtros programą (KPPP) Vilniaus rajonui buvo skirta 2 750 500 EUR skaičiuojamųjų lėšų (Susisiekimo ministerijos skiriamos lėšos savivaldybėms). Pagal patvirtintą metodiką: viena sumos dalis skiriama – pagal savivaldybių teritorijose gyvenančių nuolatinių gyventojų skaičių, kita dalis – pagal savivaldybėms priklausančių kelių (gatvių ilgį), tikslinių ir rezervo lėšų – 660 600 EUR. Savivaldybė iš biudžeto skyrė 2 836 600 EUR. 2017 m. Kelių priežiūros ir plėtros programos tikslinės lėšos pagal objektus skirtos ir panaudotos šiems objektams: 1) 421 400 EUR – vietinės reikšmės keliui nuo Vilniaus miesto ribos iki krašto kelio Nr. 108 Vievis–Maišiagala–Nemenčinė rekonstruoti; 2) 81 900 EUR – Bezdonių seniūnijos Bilkiškių k., Bilkiškių g., Sakiškių k. Sakiškių g. ir Miškonių k. Miškonių g., kuri jungiasi su krašto keliu Nr. 102 Vilnius–Švenčionys–Zarasai rekonstruoti; 3) 140 400 EUR – Avižienių seniūnijos Bukiškio k. Sodų ir Draugystės gatvių rekonstravimas, šaligatvių įrengimas;*

4) kiek daugiau informacijos pateikiama visų 23 Vilniaus rajono savivaldybės seniūnijų metinėse veiklos ataskaitose Savivaldybės interneto svetainės skiltyje „Seniūnijos“⁷. Tačiau skelbiami duomenys skiriasi išsamumu, pateikimo forma (pavyzdžiui, Nemenčinės miesto seniūnija skelbia tik apibendrintą informaciją, kiek lėšų išleista, o Paberžės seniūnija nurodo konkretų objektą, jo numerį ir kiek pinigų išleista objekto tvarkymui ar priežiūrai), kai kurios seniūnijos (pavyzdžiui, Kalvelių) išskiria kelių priežiūrai panaudotas Kelių programos ir Savivaldybės biudžeto lėšas (žr. 1 priedą);

⁵ Paieškos langelyje Savivaldybės interneto tinklapyje įvedus raktažodžius, galima surasti Savivaldybės tarybos posėdžių sąrašą (<https://www.vrsa.lt/go.php/lit/Posedziu-archyvas/7/1>), tačiau ten nėra duomenų apie vietinės reikšmės keliams skirtas ir panaudotas lėšas.

⁶ Prieiga per internetą: <https://www.vrsa.lt/go.php/lit/IMG/7381>

⁷ Prieiga internete: <https://www.vrsa.lt/index.php?644822837>

5) iš 1 priedo lentelėje mūsų apibendrintų duomenų matyti, kad seniūnijų sutvarkytų gatvių, kelių ilgiai ir šiems darbams išleistos pinigų sumos skiriasi. Savivaldybės interneto svetainėje nepateikiama paaiškinimo, kodėl kelerius metus iš eilės probleminėmis įvardytos gatvės ar keliai, pavyzdžiui, Medininkų seniūnijoje, nebuvo sutvarkyti, bet lėšos skirtos kitiems objektams atnaujinti, arba kodėl prioritetas suteiktas, pavyzdžiui, parkavimo aikštelės praplėtimui ir atnaujinimui prie Riešės seniūnijos administracinio pastato, arba daugiabučio kiemui asfaltuoti, pvz., Rudaminos seniūnijoje, o ne kitam vietinės reikšmės keliui ar gatvei.

Viešumo stoka ir nepakankama Savivaldybės atskaitomybė vertinama kaip korupcijos rizikos veiksnys, todėl siūlome viešinti ir žemiau vertinamame Lėšų naudojimo ir skirstymo tvarkos apraše numatyti, kad Savivaldybės interneto svetainės www.vrsa.lt skiltyje „Keliai ir gatvės“ būtų skelbiami išsamūs su kelių ir gatvių tiesimu ir atnaujinimu susiję duomenys, tarp kurių – sprendimai dėl lėšų skirstymo, motyvuotos paraiškos, išsamūs tvarkytinų objektų atrankos posėdžių protokolai ir priimti sprendimai dėl vieno ar kito objekto atnaujinimo, naujų gatvių ir kelių tiesimo, priimtų sprendimų pakeitimai, jeigu tokių būta, ataskaitos apie nustatytiems darbams atlikti panaudotas lėšas pagal jų šaltinius, kt.

2. Dėl Lėšų naudojimo ir skirstymo tvarkos aprašo

Atlikus Lėšų naudojimo ir skirstymo tvarkos aprašo antikorporcinį vertinimą nustatyta, kad šiame teisės akte numatyti kriterijai nėra pakankamai objektyvūs ir tikslūs visiškai skaidriam ir aiškiam lėšų keliams ir gatvėms remontuoti ir tiesti paskirstymui.

2.1. Lėšų naudojimo ir skirstymo tvarkos aprašo 5 punkte numatyti kriterijai, kuriais Savivaldybė remiasi skirstydama Kelių programos lėšas⁸. STT atliktoje korupcijos rizikos analizėje Savivaldybės veiklos srityse organizuojant vietinės reikšmės kelių ir gatvių rekonstravimo, taisymo (remontavimo) bei priežiūros procedūras ir vykdant jų įgyvendinimo kontrolę (2015-12-31 raštas Nr. 4-01-9391) nustatyta⁹, kad Apraše reglamentuota teisinio reguliavimo apimtis dėl lėšų paskirstymo kriterijų nustatymo yra nepakankama, nes neužtikrina lėšų administravimo skaidrumo ir suponuoja situaciją, kad kai kurios seniūnijos visada gaus didesnę finansavimą, o kitos – mažesnę. Tai patvirtina ir tai, kad, kaip jau minėta aukščiau, tiek 2017 m., tiek 2018 m. daugiausiai ir mažiausiai Kelių programos lėšų buvo skirta toms pačioms seniūnijoms.

Taigi:

⁸ 5.1. 5 % lėšų skiriama Nemenčinės miesto seniūnijai;

5.2. 5 % lėšų skiriama kitiems neatidėliotiniams darbams (projektuoti, techninei priežiūrai, avariniams darbams bei kt.);

5.3. 90 % skirtų lėšų paskirstoma seniūnijoms vietinės reikšmės keliams ir gatvėms tiesti, taisyti (remontuoti), prižiūrėti ir saugaus eismo sąlygoms užtikrinti, kurios paskirstomos:

5.3.1. 50 % pagal seniūnijos teritorijoje gyvenančių nuolatinių gyventojų skaičių;

5.3.2. 50 % pagal seniūnijai priklausančių vietinės reikšmės kelių ir gatvių ilgį;

5.4. gali būti atsižvelgiama į vidutinį metinį paros eismo intensyvumą (VMPEI) seniūnijos keliuose (gatvėse).

⁹ Aktualios liko ir kai kurios kitos korupcijos rizikos analizėje pateiktos pastabos.

- diskutuotina, ar kelių ilgis ir gyventojų skaičius gali būti vieninteliais esminiais ir objektyviais kriterijais, pagal kuriuos būtų skirstomos lėšos vietinės reikšmės keliams ir gatvėms tvarkyti ir prižiūrėti. Pavyzdžiui, Zujūnų seniūnijos kelių ilgis yra 133 km, Avižienių seniūnijos – tik 84,6 km, t. y. beveik 49 km mažiau, gyventojų skaičius skiriasi nežymiai, tačiau abiem seniūnijoms skirta beveik po lygiai lėšų kelių ir gatvių tvarkymui. Sužionių seniūnijos kelių ilgis yra beveik dvigubai didesnis, nei Avižienių – 155,2 km, o jų tvarkymui skirta net 57 200 EUR mažiau, nei Avižienių seniūnijai;

- manytina, kad skaidresniam ir korupcijai atsparesniam lėšų (tiek Kelių programos, tiek – iš Savivaldybės biudžeto) kelių tvarkymui bei priežiūrai skirstymui turėtų būti nustatyta daugiau kriterijų. Pavyzdžiui, kelių ilgis galėtų būti vienas iš pagrindinių kriterijų, o papildomais kriterijais galėtų būti kelio apkrovimas ir reikšmingumas saugiam ir patogiam susisiekimui, t. y. kiek kelias svarbus susisiekimui ne tik lengvaisiais automobiliais, bet ir visuomeniniu bei sunkiasvoriu transportu, ir pan. Toks kriterijus iš dalies numatytas Lėšų naudojimo ir skirstymo tvarkos aprašo 5.4 papunktyje, tačiau dabartinio reglamentavimo nuostata nėra imperatyvi – nėra aišku, kokiais atvejais *gali būti* atsižvelgiama į vidutinį metinį paros eismo intensyvumą (VMPEI) seniūnijos keliuose (gatvėse), o kuriais – ne.

Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, siūlome patikslinti ir papildyti Lėšų naudojimo ir skirstymo tvarkos aprašo 5 punktą, detalizuojant objektyvius ir pamatuojamus kriterijus, į kuriuos būtų privaloma atsižvelgti priimant sprendimą dėl Kelių programos ir Savivaldybės lėšų skirstymo kelių ir gatvių tiesimui, tvarkymui ir priežiūrai.

2.2. Lėšų naudojimo ir skirstymo tvarkos apraše, kaip jau minėta aukščiau, nėra išsamiai reglamentuotas korupcijos riziką sumažinantis išsamios informacijos viešinimas procedūrų skirtinguose etapuose – nuo atrankos iki įgyvendinimo ataskaitų.

Lėšų naudojimo ir skirstymo tvarkos aprašo 6 punkte nustatyta, kad *einamųjų metų kelių ir gatvių tiesimo, taisymo (remonto), priežiūros ir saugaus eismo sąlygų užtikrinimo paraiškas (toliau – Paraiškos) seniūnai pateikia savivaldybės administracijai iki kovo 10 dienos objektus nurodydami prioriteto tvarka.*

Paraiškose seniūnai nurodo motyvus ar faktines aplinkybes, pagal kurias prioritetine tvarka yra siūlomas finansuoti objektas, taip pat nurodo, kad siūlomas finansuoti objektas buvo apsvarstytas seniūnaičių sueigose ir svarstymo rezultatai įforminti protokolais, kurie teikiami kartu su paraiškomis.

Sprendimo priėmimo skaidrumui užtikrinti ir korupcijos pasireiškimo tikimybei sumažinti, mūsų nuomone, Paraiškos ir jose nustatyti prioritетinių objektų sąrašai, pateikiant argumentus ir motyvus, kodėl pasirinkti būtent šie keliai ar gatvės, turi būti vieši, kad su jais galėtų susipažinti ir pareikšti pastabas visi suinteresuoti asmenys. Todėl siūlome patikslinti aukščiau minėtą punktą

numatant, kad Paraiškų sąrašai būtų skelbiami Savivaldybės interneto svetainėje skiltyje „Keliai ir gatvės“.

2.3. *Nėra detalizuota kitiems darbams skirtų lėšų skirstymo tvarka.*

Lėšų naudojimo ir skirstymo tvarkos aprašo 7 punkte nustatyta, kad *avariniams ir nenumatytiems darbams vykdyti administracijos direktorius įsakymu papildomai gali skirti lėšų atskiroms seniūnijoms iš lėšų, numatytų kitiems darbams.*

Atkreiptinas dėmesys, kad Apraše ar kituose Vilniaus rajono savivaldybės viešai prieinamuose teisės aktuose detaliau nėra reglamentuota tvarka, kuria remiantis būtų skirstomos lėšos, numatytos kitiems darbams.

Atsižvelgiant į tai, siūlome papildyti aukščiau minėtą punktą detalizuojant kokiais atvejais ir kokiais objektyviais ir pamatuojamais kriterijais remiantis skirstomos kitiems darbams numatytos lėšos, taip pat nustatyti, kad su šiais sprendimais susiję dokumentai taip pat būtų skelbiami viešai Savivaldybės interneto svetainėje.

3. Dėl Kelių ir gatvių įtraukimo aprašo

3.1. *Kelių ir gatvių įtraukimo apraše numatyti objektų, siekiamų įtraukti į Savivaldybės vietinės reikšmės kelių ir gatvių sąrašą, atrankos kriterijai gali būti vertinami kaip nevysiškai pakankami.*

Kelių ir gatvių įtraukimo apraše 3 punkte nustatyta, kad *klausimas dėl Kelių įtraukimo į Sąrašą svarstomas komisijoje, gavus Vilniaus rajono savivaldybės administracijos seniūno, fizinio arba juridinio asmens rašytinį prašymą. Klausimas dėl Kelių įtraukimo į Sąrašą gali būti svarstomas ir Vilniaus rajono savivaldybės administracijos iniciatyva* (3 punktas). *Kai siūlomas įtraukti Kelias atitinka ne mažiau kaip 4 kriterijus¹⁰ ir tai yra nustatyta Komisijos protokole, jis yra įrašomas į siūlomą Vilniaus rajono savivaldybės kelių ir gatvių sąrašą* (5 punktas).

Savivaldybė skelbia 2018 m. kovo 30 d. vykusiam Savivaldybės tarybos posėdyje patvirtintą patikslintą Vilniaus rajono vietinės reikšmės viešųjų kelių ir gatvių sąrašą¹¹, kuris buvo svarstytas Komisijos 2018 m. kovo 16 d. posėdyje¹².

¹⁰ 1. Kelias yra valstybinėje žemėje;

2. Susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros teritorijos žemės sklypas Keliui aptarnauti yra perduotas Vilniaus rajono savivaldybei;

3. Kelio juosta yra ne mažesnė kaip 8 m (Lietuvos Respublikos kelių įstatymo 11 str. 2 d.);

4. Įrengta važiuojamoji dalis, atitinkanti Automobilių kelių standartizuotų dangų konstrukcijų projektavimo taisyklės KPT SDK 07 (9 – 12 lentelė);

5. Kelias yra jungiamasis (jungia kitus Kelius ar gyvenvietes);

6. Įrengta arba galima įrengti apsisukimo aikštelė (STR 2.06.04:2014 „Gatvės ir vietinės reikšmės keliai. Bendrieji reikalavimai.“ 32 p. 5 pav. Minimali apsisukimo aikštelė 2 ašių sunkvežimiiui);

7. Kelias veda iki visuomeninės paskirties objektų;

8. Kelias veda prie kitos paskirties žemės (vienbučių ir dvibučių pastatų, komercijos ir pramonės teritorija), numatytos viešajame registre arba planuojamos pagal Kraštovaizdžio specialųjį planą bei jį patikslinančius dokumentus.

¹¹ Prieiga internete:

https://www.vrsa.lt/get_file.php?file=YTZpZnEyalhtNWxta1d5a2xtVnVwcGpDbUp0dW44ZlFtc2JlcEdsZlpxaVhtSmFpYjldVG5XWFZtV1pwbkdpaWw4JTJGTW1taHNtNW1Wa1o1a2FWNWpsWmFoeUp4czNKtNpZOUUp1cVphZm5aNil4NWVXYWwFuS2ttckZ4cUJrazVXcFoyM01kR2MIM0Q=

¹² Prieiga per internetą: <https://www.vrsa.lt/go.php/lit/2018-03-16-Posedzio-protokolas-Nr.1/2018/2080>

Pagirtina, kad Komisijos posėdžio protokole pateikiama gana išsami informacija apie svarstomus objektus – užpildyta kriterijų atitikimo lentelė, prie beveik visų objektų pateikiama palydovinė svarstomo kelio nuotrauka bei pateikiamas sklypo žemėlapis fragmentas.

Susipažinus su protokolu ir surinkus papildomos informacijos, nustatyta, kad daugeliu svarstytų atvejų į vietinės reikšmės kelių ir gatvių, kurioms gali būti skirtos Kelių programos ir Savivaldybės biudžeto lėšos tiesimui, tvarkymui, priežiūrai, sąrašą Komisijos sprendimu įtraukti keliai ar gatvės, vedantys prie visuomeninės paskirties pastatų, socialinių paslaugų centrų, lankytinų objektų, didesnio eismo srauto keliai, gatvės, einančios per tankiai apgyvendintą kvartalą ir pan.

Tačiau kai kuriais atvejais gali kilti abejonių, ar Kelių ir gatvių įtraukimo apraše nustatyti kriterijai yra pakankami objektyviam ir pagrįstam sprendimui priimti. *Pavyzdžiui*, protokolo priedo Nr. 1-41 21 priede (žr. 2 priedą) pateikti duomenys dėl Nemenčinės m. seniūnijos, Nemenčinės miesto kelio, vedančio nuo Vilniaus g. iki Vilniaus g. 20 numeriu pažymėto namo, įtraukimo į vietinės reikšmės kelių ir gatvių sąrašą. Šis akligatvis, besiremiantis į šalia upės esančią pievą, Komisijos nuomone, atitinka keturis Kelių ir gatvių įtraukimo apraše nustatytus kriterijus: yra valstybinėje žemėje; įrengta važiuojamoji dalis, atitinkanti Automobilių kelių standartizuotų dangų konstrukcijų projektavimo taisyklės KPT SDK 07; galima įrengti apsisukimo aikštelę (STR 2.06.04:2014 „Gatvės ir vietinės reikšmės keliai. Bendrieji reikalavimai.“ 32 p. 5 pav. Minimali apsisukimo aikštelė 2 ašių sunkvežimiui); kelias veda prie kitos paskirties žemės (vienbučių ir dvibučių pastatų), numatytos viešajame registre arba planuojamos pagal Kraštovaizdžio specialųjį planą bei jį patikslinančius dokumentus.

Atkreiptinas dėmesys, kad šiame 5,2 m pločio akmenimis grįstame akligatvyje yra privažiavimas prie vos kelių nuosavų gyvenamųjų namų ir šiuo keliu naudojasi tik šių namų gyventojai. Akligatvis baigiasi nešienautoje pievoje, o už kelių metrų nuo jo pabaigos teka Neries upė. Todėl svarstytina, ar jam taikytinas 6 kriterijus – ar apsisukimo aikštelės 2 ašių sunkvežimiui, kaip tai numatyta STR 2.06.04:2014 „Gatvės ir vietinės reikšmės keliai. Bendrieji reikalavimai.“ 32 p. 5 pav., šioje vietoje įrengimas atitiktų vietovės žemės naudojimo paskirties, kraštovaizdžio, gamtos saugos ir kitus reikalavimus.

Įtraukus kelią ar gatvę į Savivaldybės vietinių kelių sąrašą, pastarajai atsiranda prievolė šį kelią ar gatvę prižiūrėti, tvarkyti, remontuoti ir t. t. Aukščiau aprašytas pavyzdys suponuoja, kad Vilniaus g. atšakoje esančių kelių sklypų ir pastatų savininkams, įtraukus šį kelią į Savivaldybės kelių sąrašą, sudaromos geresnės sąlygos, nors, kaip pastebėjo ir Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, į vietinės reikšmės kelių sąrašus turi būti įtraukiami keliai, atitinkantys *daugelio gyventojų poreikius, turintys didelę reikšmę vietos infrastruktūrai*¹³.

¹³ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2015-07-23 nutartis administracinėje byloje Nr. A-875-858/2015.

Tokia situacija vertintina kaip korupcijos rizikos veiksnys, nes sukuria galimybes nesąžiningiems susitarimams ir galimai nepagrįstų sprendimų priėmimui.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūlome:

1) tikslinti Kelių ir gatvių įtraukimo apraše nustatytus kriterijus, įtraukiant papildomus reikšmingus rodiklius, pavyzdžiui, minimalų besinaudojančių keliu gyventojų skaičių atsižvelgiant į sklypų, per kuriuos eina kelias, gatvė, ir juose esančių statinių paskirtį; kelio ar gatvės reikšmę bendram Savivaldybės kelių ir gatvių tinklui bei susisiekimui, eismo srautų paskirstymui į smulkias teritorijas, kt.;

2) apsvarstyti galimybę išskirti kelis privalomus pagrindinius kriterijus, kuriuos turi atitikti į Savivaldybės vietinės reikšmės kelių ir gatvių sąrašą siekiamas įtraukti objektas, ir kelis papildomus kriterijus, iš kurių objektas turėtų atitikti bent pusę.

4. Dėl Komisijos darbo reglamento

Kelių ir gatvių įtraukimo į Vilniaus rajono savivaldybės vietinės reikšmės kelių ir gatvių sąrašą komisijos (toliau – Komisija) darbo reglamente nustatyti pagrindiniai Komisijos uždaviniai, darbo organizavimas, posėdžių reguliarumas ir įforminimas.

Atkreiptinas dėmesys, kad Komisijos darbo reglamente nėra detaliau nustatyta Komisijos sudarymo tvarka, neapibrėžta Komisijos narių kadencija, rotacija, nenustatyta nusišalinimo tvarka esant viešųjų ir privačių interesų konfliktui.

Savivaldybės administracijos direktoriaus 2018 m. kovo 14 d. įsakymu Nr. A27(1)-569 sudarytą *Komisiją sudaro 6 nariai. Posėdis laikomas teisėtu, jeigu jame dalyvauja ne mažiau kaip 4 Komisijos nariai. Balsams pasiskirsčius po lygiai, lemia Komisijos pirmininko balsas.*

Pažymėtina, kad 3 dabartinės sudėties Komisijos nariai yra pavaldūs vieno skyriaus – Vilniaus rajono savivaldybės administracijos Statybos skyriaus – tarnautojai, o Komisijos pirmininkė – Savivaldybės administracijos direktorė. Tokia situacija suponuoja, kad to paties skyriaus darbuotojai, iš kurių vienas – šio skyriaus vedėjas, esant ginčytinai situacijai gali būti paveikiami vadovo nuomonės.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūlome patikslinti Komisijos darbo reglamento nuostatas, nustatant Komisijos sudarymo tvarką, apibrėžiant Komisijos narių rotaciją ir kadenciją, nustatant nusišalinimo tvarką esant viešųjų ir privačių interesų konfliktui.

5. Dėl Susisiekimo komunikacijų statybos, rekonstravimo ir remonto, dalyvaujant fiziniams ir juridiniams asmenims, tvarkos aprašo

Atlikus Susisiekimo komunikacijų statybos, rekonstravimo ir remonto, dalyvaujant fiziniams ir juridiniams asmenims, tvarkos aprašo antikorupcinį vertinimą nustatyta, kad jame reglamentuota projektų, finansuojamų bendrai Savivaldybės ir fizinių ar juridinių asmenų lėšomis, atrankos ir vykdymo tvarka nėra visiškai aiški ir skaidri.

5.1. Savivaldybės viešinamoje veiklos ataskaitoje¹⁴ nurodyta, kad 2017 m. į Savivaldybę su prašymais dėl kelių ir gatvių asfaltavimo ir žvyro dangos remonto darbų bendro finansavimo su fiziniaisiais ar juridiniais asmenimis kreipėsi 30 fizinių ir juridinių asmenų. Savivaldybės komisijos sprendimu 19 objektų buvo pritarta skirti 50 proc. finansavimą, 4 projektai buvo perkelti į 2018 m. Bendra įgyvendintų projektų suma siekė per 1,147 mln. Eurų. Pagal šiuos projektus išasfaltuota 7,8 km vietinės reikšmės kelių bei gatvių.

Aprašo 4 punkte numatyta, kad *Savivaldybės apmokamų darbų vertė negali viršyti 50 proc. visos statybų darbų vertės*. Tačiau Aprašas nedetalizuoja:

1) kokiais kriterijais remdamasi, į kokius veiksnius ar aplinkybes atsižvelgdama Komisija nusprendžia, kiek procentų lėšų skirs projekto, įgyvendinamo kartu su fiziniais ar juridiniais asmenimis, finansavimui. Aprašo 7 punkte¹⁵ reglamentuota tik paraiškos pagrįstumo vertinimo kriterijai.

2) paraiškų nagrinėjimo tvarkos ir terminų, projektų, kuriems siekiama finansavimo, prioritetų eilės sudarymo procedūros – ar pagal objekto (kelio, gatvės) reikšmingumą bendrai Savivaldybės kelių infrastruktūrai, ar pagal projekto vertę, ar pagal paraiškos pateikimo, projekto parengimo pirmumą ir pan. Aprašo 8 punkte nustatyta, kad *Komisija priima sprendimą dėl paraiškos įtraukimo į planuojamų statyti, rekonstruoti ir remontuoti susisiekimo komunikacijos objektų sąrašą (toliau – Sąrašas) ir Savivaldybės finansavimo įnašo dydį bei apskaičiuoja preliminarų objekto darbų sąmatą.*

Pažymėtina, kad Savivaldybės interneto svetainėje nepavyko rasti nei šio paskelbto sąrašo, kaip tai reglamentuota tame pačiame Aprašo 8 punkte, nei kitų su jau įgyvendintais ir planuojamais projektais susijusių duomenų.

Aprašo nuostatų Savivaldybės sudarytai Komisijai suteikiama pernelyg plati diskrecija priimti sprendimus dėl kelių ar gatvių tiesimo ar tvarkymo finansavimo bendrai su fiziniais ar juridiniais asmenimis vertintina kaip korupcijos rizikos veiksnys.

¹⁴ Prieiga per internetą:

https://www.vrsa.lt/get_file.php?file=WjZpZHEyellhtWmxqa1dta1kyV1lwcDNDblp0b244clFaY2FXcEdOZlk2aG1tSjZpYtIDWG5aWFZhV1pvybk2aW1NJTJCZG1waHN5Smh0bEpWaVxkNlZvV3lXbUo5b241bU9Zc3RwbzJxa2JxS2V4TXFxbXFuSWhKalR4NtRtZbW1xZ1o2Q2N5SnlFbUt0bHc1eXRZNTlzcjU3RXk2RnRtcHJkbXNQSDlXdkhhS1JxVXB1bW04bkdxblUxSblZkam41dXJsNFBLbG0lMkIhbWRGcXlweWZtSmxqcEdhbWxzdG94Y2FiWWN0c29aYWxuS3lZzZVobmFHYWJsV3VZblZGaW5aSmZaMUxlcjV2SmxLRmp6VzJqWTZWdXJKZURuNWFacXNqRmJkU2NuR1NSYXBwnbBzeWFfcExHcUpYR201MlVjWmwwueUeIM0QlM0Q2=

¹⁵ 7.1. pareiškėjo nurodytas statybos darbų finansavimo dydis;

2. pareiškėjo prašyme nurodytų darbų būtinumas. Pagal kompetenciją vertinamas viešasis interesas ir atitikimas teritorijų planavimo dokumentams, kitiems teisės aktams;

7.3. darbų testinimas. Vertinama, ar yra projektinė dokumentacija, ar darbai pradėti pagal ankstesnius projektus ir kt.;

7.4. susisiekiama komunikacijų statybos eiliškumas. Vertinama planuojamų statyti susisiekiama komunikacijų trasoje yra nutiesti, ar bus tiesiami inžineriniai tinklai, lietaus vandens surinkimo ir nuvedimo būdai, susisiekiama komunikacijų statybos darbu atlikimo terminai ir apimtys ir kitos sąlygos;

7.5. Savivaldybės galimybė skirti lėšas darbams atlikti;

7.6. paraiškos pateikimo data;

7.7. galimybė gauti lėšų iš kitų finansavimo šaltinių.

Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, siūlome atitinkamai tikslinti Aprašo 4 punktą, numatant aiškius, objektyvius ir pamatuojamus kriterijus, kuriais remiantis atrenkami finansuoti projektai bendrai su fiziniais bei juridiniais asmenimis, Komisijos sprendimo apskundimo tvarką, projektų įgyvendinimo eilės sudarymą, bei skelbti šiuos duomenis viešai Savivaldybės interneto svetainėje.

5.2. Aprašo 9 punkte numatyta, kad finansuotinių projektų *sąraše nurodyti pareiškėjai informuojami apie Savivaldybės administracijos direktoriaus patvirtintą Komisijos sprendimą*, o Aprašo 13 punkte – kad *Savivaldybės administracija, gavusi 9 punkte nurodytus dokumentus bei pasirašiusi Sutartį ir gavusi Pareiškėjo paramos lėšas, organizuoja viešąjį konkursą dėl rangovo parinkimo šiems darbams atlikti*.

Apraše nėra nustatyti konkretūs terminai, per kuriuos turi būti atlikti aukščiau minėti veiksmai, todėl gali susidaryti situacija, kai pareiškėjo informavimas apie priimtą sprendimą ar viešojo konkurso procedūrų organizavimas gali būti nepagrįstai vilkinami tokiu būdu galimai suteikiant pirmenybę kitam eilėje esančiam projektui.

Pažymėtina, kad Aprašo 8 punkte numatyta pareiga Savivaldybės interneto svetainėje skelbti atrinktų planuojamų statyti, rekonstruoti ir remontuoti susisiekimo komunikacijos objektų sąrašą, tačiau tai nėra vykdoma.

Tokia situacija vertintina kaip korupcijos rizikos veiksnys, todėl siūlome patikslinti Aprašo 9 ir 13 punktus, nustatant konkrečius terminus, per kuriuos turi būti atlikti šių punktų nuostatose reglamentuoti veiksmai, taip pat – viešinti atrinktų projektų sąrašą.

5.3. Atlikus aukščiau minėtų teisės aktų antikorupcinį vertinimą nustatyta, kad nėra reglamentuota fizinių ar juridinių asmenų parama keliams ir gatvėms tvarkyti, tačiau gauti pareiškimai STT liudija, kad yra atvejų, kai Savivaldybė prašo ir gauna iš gyventojų (ypač tais atvejais, kai yra tvirtinami žemės sklypų detalieji planai) paramos keliams ir gatvėms remontuoti. Iš minėto teisinio reguliavimo nėra aišku, kaip iš gyventojų gautos paramos lėšos administruojamos, skirstomos, kaip atsiskaitoma už atliktus darbus ir pan., o tai laikytina korupcijos rizikos veiksnium. Taip pat pažymėtina, kad apie tokią paramą nėra užsimenama Savivaldybės ataskaitose.

Siūlome patikslinti Aprašą išsamiai reglamentuojant gyventojų ir verslo paramos, įskaitant ir paramą vietinės reikšmės keliams ir gatvėms rekonstruoti, administravimą ir viešinimą.

Apibendrinami, tai kas išdėstyta, matytume, kad lėšų, skirtų Savivaldybės vietinės reikšmės keliams ir gatvėms tiesti, taisyti (remontuoti), prižiūrėti ir saugaus eismo sąlygoms užtikrinti, naudojimo ir skirstymo procesas būtų atsparesnis korupcijai, jei būtų:

1) nustatyti objektyvūs ir pamatuojami kriterijai, kuriais remiantis būtų priimami sprendimai dėl gatvių ir kelių tvarkymo, rekonstrukcijos;

2) peržiūrėtas ir patikslintas teisinis reguliavimas dėl į vietinės reikšmės kelių sąrašą įtrauktinų kelių priimančios Komisijos sudėties ir veiklos, užtikrintas periodinis minėtos Komisijos narių keitimas, viešųjų ir privačių interesų konfliktų valdymas;

3) išsamiai reglamentuotas ir užtikrintas gyventojų ir verslo paramos savivaldybei administravimas ir atskaitomybė visuomenei;

4) savivaldybės interneto svetainės www.vrsa.lt skytyje „Keliai ir gatvės“ skelbiami išsamūs su kelių ir gatvių tiesimu ir atnaujinimu susiję duomenys.

Prašome per du mėnesius nuo antikorupcinio vertinimo išvados gavimo dienos informuoti, kaip buvo atsižvelgta į šioje išvadoje pateiktas pastabas¹⁶. Atsakymą prašome paskelbti per Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinę sistemą ir jį susieti su šia antikorupcinio vertinimo išvada.

Direktorius

Žydrūnas Bartkus

Julija Antanaitė, tel. (8 706) 62 755, el. p. julija.antanaite@stt.lt

¹⁶ Prašome naudoti Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos antikorupcinio vertinimo išvados įgyvendinimo pažymos formą. Prieiga internete: http://www.stt.lt/documents/ivertinti_teises_aktai_2018/Pazyma_galutine.docx.